

e-ISSN: 2630-631X

Article Type

Research Article

Subject Area

Education

Vol: 8

Issue: 57

Year: 2022

Pp: 524-533

Arrival

23 December 2021

Published

26 March 2022

Article ID 1384

Doi Number

<http://dx.doi.org/10.31576/smryj.1384>**How to Cite This****Article**

Evcim, H.U.; Evcim, H.M. & Dişbudak, M.H. (2022). "İlköğretim Okulu İkinci Kademe Öğrencilerinin Şiddet Davranışları Ve Şiddet Eğilimleri",

International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 8(57): 524-533.

International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 8(57): 524-533.

International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 8(57): 524-533.

International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 8(57): 524-533.

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a

Creative Commons

Attribution-

NonCommercial 4.0

International License.

İlköğretim Okulu İkinci Kademe Öğrencilerinin Şiddet Davranışları Ve Şiddet Eğilimleri

Violence Behaviors And Violence Tendencies In Primary School Second Stage Students

Haluk Ulvi EVCİM¹ , Hüseyin Murat EVCİM² , Mustafa Hilmi DİŞBUDAK³ ¹ Öğretmen, Eğitim Yöneticisi. Milli Eğitim Bakanlığı, İzmir/ Türkiye² Öğretmen, Eğitim Yöneticisi. Milli Eğitim Bakanlığı, Kocaeli / Türkiye³ Öğretmen, Eğitim Yöneticisi. Milli Eğitim Bakanlığı, İzmir/ Türkiye

ÖZET

Şiddet, yaşamın her yanında ortaya çıkabilen ve yaygın bir problemdir. Şiddet davranışlarının ortadan kaldırılması için, şiddet farkındalığının geliştirilmesi ve kökeninin belirlenmesi gerekir. Bu araştırmanın amacı; ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin şiddet eğilimlerini, şiddet davranışı gösterme şekillerini ve şiddete yönelik farkındalıklarını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan anket, 2007 – 2008 Eğitim – Öğretim yılı 2. dönem Nisan ayında Kocaeli ili Gebze ilçesi Beylikbağı mahallesinde bulunan 5 ilköğretim okulunun 6.,7. ve 8. sınıflardaki 400 kişilik öğrenci grubuna uygulanmıştır. Anket sonucu elde edilen verilerin analizi SPSS 15 paket programında bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere uygulanan anketin değerlendirilmesinde frekans ve yüzde istatistiklerinden yararlanılmıştır.

Bu amaçla gerçekleştirilen çalışma sonucunda öğrencilerin okulda, ev ortamına göre daha fazla fiziksel ve sözel şiddete maruz kaldıkları, aile içinde en fazla fiziksel şiddet uygulayan kişinin "baba" olduğu, en fazla sözel şiddet uygulayan kişinin ise "anne" olduğu, okulda en fazla fiziksel şiddet uygulayan kişinin çok yakın değerlerle "önce arkadaşlar ve sonra öğretmen" olduğu, en fazla sözel şiddet uygulayan grubun ise "arkadaşlar" olduğu ifade edilmiştir. Şiddet davranışları incelendiğinde; hem aile içinde hem de okulda en çok maruz kalınan fiziksel şiddet davranışı "tokat atma" en çok maruz kalınan sözel şiddet davranışı ise "bağırma" olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin yaklaşık yarısı (%51,5) okul çevresinde akran zorbalığına şahit olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilerin birbirine uyguladığı şiddetin sebebi olarak en fazla "kendini ispatlama" görüşü, okulda şiddet olaylarının gerçekleşme sebebi olarak ise "arkadaş ortamının düzensizliği" görüşü hakimdir. Öğrencilerin okulda gerçekleşen şiddetin nedenlerine yönelik en yüksek frekanslı görüşleri ise; kendi uyguladıkları şiddet davranışlarını fiziksel şiddet türünde "arkadaşlarımı iterim" ifadesi, sözel şiddet türünde "arkadaşlarımı sevmedikleri isimlerle çağırırım." ifadesi, şiddet durumları karşısındaki tutumunu, "hoşuma gitmeyen bir olay karşısında hemen sinirlenirim" ifadesi olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul, İlkokul, Şiddet, Şiddet Davranışı, Şiddet Eğilimi

ABSTRACT

The purpose of this research; The aim of this study is to reveal the violence tendencies of the secondary school students, the way they show violent behavior and their views on violence. The survey, which was prepared for this purpose, was carried out in the 6th, 7th grades of 5 primary schools in Beylikbağı neighborhood of Kocaeli province Gebze district in April of the 2007 - 2008 academic year. It was applied to a group of 400 students in 8th and 8th grades. The analysis of the data obtained as a result of the survey was carried out in the computer environment with the SPSS 15 package program. Frequency and percentage statistics were used in the evaluation of the questionnaire applied to the students.

As a result of the study carried out for this purpose, students are exposed to more physical and verbal violence at school than at home, the person who perpetrates physical violence the most in the family is "father", the person who perpetrates verbal violence the most is "mother". It was stated that the person who applied it was "friends first and then the teacher" with very close values, and the group that used verbal violence the most was "friends". When violent behaviors are examined; The physical violence behavior that is most exposed both in the family and at school was determined as "slapping" and the most exposed verbal violence behavior was "yelling". About half of the students (51.5%) state that they have witnessed peer bullying in the school environment. The view of "proving oneself" is dominant as the reason for violence against each other by students, and the view of "disorder of the friend environment" is dominant as the reason for violent incidents at school. The highest frequency views of students on the causes of violence at school are; The expression "I push my friends" in the type of physical violence, "I call my friends by names they do not like" in the type of verbal violence. The expression "I get angry immediately in the face of an event that I don't like" has been determined as the expression of his attitude towards violence.

Keywords: School, Primary School, Violence, Violent Behavior, Violence Tendency

1. GİRİŞ

Okullar, öğrenim ortamları olduğu kadar etkileşim ve rol model olma yönleriyle de bireyselden toplumsala uzanan davranış değişikliği yaratan kurumlardır. Özellikle çocukluk döneminde aile içindeki ve okul ortamındaki etkileşimlerin şiddet davranışı ve eğiliminde önemli rol oynadığı bilinmektedir.

Gündelik yaşamın her alanında ve özellikle okullarda şiddet davranışları yaygın olarak görülmektedir. Şiddet olaylarını önlemeye yönelik çalışmalar, psikolojiden nörolojiye, sosyolojiden pedagojiye birçok disiplinin alanına girmektedir. Yapılan çalışmalara rağmen henüz hedeflenen düzeyde başarılı sonuçlar alınamamıştır (Uysal, 2003). Bunda şiddetin dinamik yapısı da rol oynamaktadır. Şiddet, insan doğasında var olan, ancak sosyal olarak öğrenilen, aktarılan ve kontrol altına alınabilen bir yapıya sahiptir. Dünya çapında gözlenen

şiddet davranışları, iktisadi ve sosyo-kültürel sebeplere bağlı olarak farklı nedenlerle ve farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Şiddetin farkında olmak ve ortaya çıkmasında rol oynayan sebeplerin farkında olmak çözüm geliştirmenin temelidir (Yapıcı, 2006).

Bu araştırma, şiddetin çözümüne yönelik bir adım olan, şiddetin okullarda meydana gelme durumu, biçimi ve uygulayan kişiler, öğrencilerin şiddete yönelik bireysel ve çevresel farkındalıklarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Böylece, okullarda şiddetin kaynağına bir ışık tutmak ve okullarda şiddet davranışlarının önlenmesine yönelik etkin öneriler geliştirilmesine olanak sağlamak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda bu araştırma, 2007-2008 yılı eğitim ve öğretim yılıyla ve ilköğretim okulları ikinci kademe öğrencileriyle sınırlanmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Şiddet Kavramı

Şiddet, en yalın haliyle kişilere ve nesnelere yöneltilen düşmanlık ve öfke duygusunun, yıkıcı ve youn bir biçimde ortaya çıkması olarak tanımlanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün yaptığı kapsamlı tanımında ise; “bireyin kendisine, başkasına, belirli bir topluluk veya gruba yönelik yaralama, ölüm, fiziksel zarar, bazı gelişim bozuklukları veya yoksunluk ile sonuçlanabilen, tehdit ya da fiziksel zor kullanma” olarak belirtilmiştir (Özgür, 2011). Bu tanım, şiddetin fiziksel, zihinsel ya da psikolojik bir gelişim engeline neden olduğu anlamına gelmektedir. Bu nedenle şiddetin, sonuçlarının belirlenebilmesi için biyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan bir bütün olarak değerlendirmeye alınması gerektiği vurgulanmaktadır.

2.2. Şiddetin Sınıflandırılması

Şiddet ve şiddet davranışları ile ilgili olarak yapılan araştırma ve veriler incelendiğinde, şiddet davranışları fiziksel şiddet, sözel şiddet, duygusal şiddet ve cinsel şiddet olarak dört ana başlık altında incelenmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Stratejisi ve Eylem Planı (2006 – 2011) olarak yayınlanan çalışmada da şiddet sınıfları bu başlıklar altında ele alınmış ve açıklanmıştır. Bireylerin beden ve zihin sağlığına zarar vererek, gelişimlerini engelleyen tutum ve davranışları fiziksel, cinsel ve duygusal olmak üzere üçe ayrılır. Koç (2006) ise bu şiddet türlerine ek olarak ekonomik şiddet ve çocuk ihmali önermiştir. “Fiziksel şiddet”; itaati sağlamak için cezalandırma ya da öfke boşaltma nedeniyle bedene yöneltilen itme, çekme, tekmeleme, saç- kulak çekme, tokatlama, tebeşir fırlatma, cetvel/sopa gibi araçlarla vurma, ayakta tutma, fiziksel şakalar, ısırma, yakma, dövme gibi vücut üzerinde iz bırakan, yaralayan ya da fiziksel acı duymasına neden olan davranışlar olarak yer almaktadır. “Sözel şiddet”; kişiye sözle yöneltilen, lakap takma, kızma, bağırma, tehdit etme, alay etme, iğneleyici söz söyleme, laf atma, aşağılama, hakaret etme, küfür etme, dedikodu gibi sözel eylemleri içermektedir. “Duygusal şiddet”; bireyin duygusal olarak yıpranmasına neden olan ve yaralayan topluluktan dışlama, yalnızlaştırma, görmezden gelme, sevgiden ve uyarandan yoksun bırakma, küçük düşürme, aşağılama, baskı uygulama, sürekli eleştiri, tehdit, suçlama, fazladan ev ödevi/iş verme, taraf tutmaya zorlama, bireyin yaşına ve özelliklerine uygun olmayan beklentiler içinde olma gibi eylemleri ifade eder. “Cinsel şiddet”; cinselliğe yönelik sözler, el şakaları ile rahatız etme, sarkıntılık etme, sıkıştırma, cinsel taciz, tecavüz, teşhircilik, cinsel organın ellenmesi, elletilmesi için zorlanması ya da yöneltilmesi, pornografik görüntülere maruz bırakmak, cinsel istismar gibi davranışları kapsamaktadır. İlkaracan, Gülçür ve Arın (1996: 118), cinsel şiddetin, cinsellikle ilgisinin olmadığını, cinsel ve duygusal gereksinimlerini karşılamaya yönelik kullanılsa bile özünün saldırgan cinsellik değil, cinselleştirilmiş şiddet olduğunu belirtmiştir (Deveci, Karadağ ve Yılmaz 2008). “Ekonomik şiddet”; bireysel hakları ihmal edecek biçimde, çocuk ise gelişimini engelleyen, düşük ücretle iş gücünü kullanmaya zorlamaktır. “Ahlaki şiddet”; çocuğun gelişimine zarar veren, yavaşlatabilen davranışlara maruz bırakmak olarak tanımlanmaktadır (Koç, 2006). Cezaların farklı versiyonları, utandırma, hakaret, izolasyon, korkutma gibi davranışlar bu kapsama girmektedir. “Çocuk ihmali” ise, çocukların bakım, beslenme, korunma, temizlik, eğitim, sağlık kontrolleri gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmaması olarak tanımlanmaktadır (Onat, 2007). “Siyasi şiddet”; ulusal ve uluslararası alanda dini, etnik, terör, iç savaş gibi farklı alanlarda ‘iktidar gücünün meşru ve yasal olmayan biçimlerde kullanılması’ olarak tanımlanmaktadır (Önder, 2005)

İnam (2001:46) ise şiddeti; kozmik, püsküren, eğiten, sindiren, çıkarıcı şiddet olarak ayırmıştır. İnam’a göre “kozmetik şiddet” doğal olarak evrende var olan şiddettir. “Püsküren şiddet”, şiddetin bir davranış olarak insanların ya da toplumların noktalarından dışarıya çıkma fırsatı bulduğu bir enerjidir. İçimizde var olan doğal şiddeti dostluk, müzik, sanat, bilim gibi farklı biçimlere dönüştürebildiği zaman şiddet enerjisinden fayda sağlanabilir. Aksi takdirde şiddet zarar verebilir. “Eğiten Şiddet”, şiddetin belirli bir amaç için kaba kuvvete başvurmayı içermektedir. Bu şiddet sınıflamasına göre; insanları eğitmek ve terbiye etmek amacıyla dövmek,

doğada kendiliğinden var olan şiddet gibi öğreticidir. Ancak bazı kişilerde, bu tür eğiticilik ters tepki yaratabilir ve öğretileni reddedebilir. “Sindiren şiddet”; güç ve iktidar tutkunu şiddet olarak tanımlanan tam bilinçli şiddettir. Kavga, savaş, terör gibi durumlarda yıldırma, korkutma, direncini kırma yoluyla ortaya çıkar. “Çıkarıcı şiddet”; çıkar elde etmek ya da haz almak amacıyla uygulanan, hırsızlık, kapkaç, şantaj, gasp, ırza geçme gibi suçların ortaya çıkmasına neden olan şiddet türüdür.

2.3. Okullarda Şiddet

Bireysel ve toplumsal öğelerle birlikte değerlendirilmesi gereken şiddet olgusunun karmaşık yapısı kökenini ve etki eden faktörlerin tanımlanmasını zorlaştırmaktadır. Günlük yaşamda sıkça başvurulan şiddet türleri, eziyet etme, baskı yapma, cezalandırma, sindirme, korkutma, öldürme gibi her an farklı boyutlarda sürekli olarak karşılaşılan olaylardır (Kızmaz, 2006). Bu şiddet olaylarının okullarda ortaya çıkması ise, okul ikliminde olumsuz sonuçlara neden olabilen, öğrenme süreçlerine zarar verir, öğrencilerin gelişimlerini olumsuz engeller, saldırgan, şiddet içerikli ve suç benzeri davranışların katlanarak artmasına neden olur. Şiddet, özellikle çocukluk çağında fiziksel ve duygusal gelişimi etkileyen en önemli unsurlardandır. Şiddet olaylarının engellenmesinde idareci ve öğretmenlerin, üzerine düşen büyük sorumluluğun farkında olması gerekir (Deveci, Karadağ ve Yılmaz, 2008).

Okullarda şiddeti uygulayanlar ve uygulanan hedef guruplar 4 farklı grupta sınıflandırılmaktadır. Bunlar; öğrencinin öğrenciye uyguladığı akran zorbalığına giren şiddet, öğrencilerin idareci ve öğretmenlere uyguladığı yukarı yönlü bir şiddet, öğretmen ve idarecilerin öğrenciye uyguladığı hiyerarşik yapıda bir şiddet ve öğrenci olmayan bireylerin farklı nedenlerle okul dışından gelerek öğrenciye, öğretmen ve idarecilere uyguladığı fiziksel ve sözel her türlü şiddeti içerir (Onat, 2007).

Okulda ortaya çıkan şiddet davranışları, tek başına okulla ilgili çevresel ortamlardan ya da bireysel özellikleriyle değil, eğitimin tüm paydaşları olan aile, akran gurupları, oynanan oyunlar, sosyal medya ve televizyona kadar uzanmaktadır. Kendini savunmasız, şaresiz ya da tehlikede hisseden bireyin yönlendiği bir problem çözme aracı da olarak da ortaya çıkmaktadır. Böylece okullarda en basit biçimde kendi yaşıt arkadaşlarına, ileri düzey şiddet durumlarda öğrencilerin öğretmenlere ve idarecilere uyguladığı şiddet türleri ortaya çıkmaktadır (Onat, 2007).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden betimsel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Betimsel tarama modelleri, var olan bir durumu olduğu gibi ortaya koymayı amaçlar (Karasar, 2020).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2007 – 2008 eğitim öğretim yılında, Kocaeli ili Gebze ilçesi Beylikbağı Mahallesiinde bulunan toplam 20 ilköğretim okulunun ilköğretim 2. kademe (6. 7. ve 8. sınıf) öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Beylikbağı Mahallesi’nde şiddet eğilimi yüksek olarak belirlenen 5 okulun 6, 7 ve 8. sınıflarda okuyan 400 öğrenci oluşturmaktadır. Anket, öğretmenler tarafından şiddet eğilimli davranış sergiledikleri ifade edilen sınıflara uygulanmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak hazırlanan ankette ilk bölüm, öğrencilerin sosyo–demografik özelliklerini ve şiddet davranışlarında etkili olabilecek bazı özelliklerini derlemek amacıyla yöneltilen “Kişisel Veri Formu” içermektedir. İkinci bölüm, öğrencilerin şiddete maruz kalma durumlarını, maruz kaldıkları yer, kişi ve davranışları betimlemek üzere yöneltilen soruları içermektedir. Üçüncü bölüm ise öğrencilerin, şiddet olaylarının nedenlerini, şiddet ögesi taşıyan davranışların nedenlerini, şiddet ögesi taşıyan davranışların ne zaman sergilendiğini ve ne tür şiddet davranışlarının gerçekleştiğini belirlemeye yönelik çoktan seçmeli 4 sorudan oluşmaktadır.

3.4. Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Veri toplama sürecinde gerekli izinler alınmış, veri toplama aracı öğretmenlere dağıtılarak sınıf içi ortamda veriler derlenmiştir. Verdiği yanıtlar güvenilir olarak belirlenen ve tüm sorulara cevap veren 400 öğrencinin verileri araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmaya katılan 400 öğrenciden toplanan veri formuyla öğrencilerin cinsiyeti, sınıfı, aile yapısı, anne babanın eğitim durumu, anne babanın çalışıp çalışmadığı belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin şiddeti tanıma biçimleri, yaşadıkları aile ve okul ortamındaki şiddet olaylarının türü, anne baba ve okuldakiler tarafından şiddet ögesi taşıyan davranışlara karşılama durumu saptanmaya çalışılmıştır.

Verilerin analiz edilmesinde bilgisayar paket programı olan SPSS 15.0 kullanılmıştır. Bu program aracılığıyla anketteki her sorunun seçeneklerine verilen yanıtların frekans ve yüzdeleri hesaplanmış ve tablolar halinde sunulmuştur. Eksik kodlanmış anketler araştırma dışında bırakılmak yerine, boş cevapların bir anlamı olduğu düşüncesiyle kapsama dahil edilmiştir.

4. BULGU VE TARTIŞMALAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin şiddet unsuru taşıyan davranışlardan etkilenme koşulları ortaya konmaya çalışılmıştır.

4.1. Araştırmaya Katılanların Öğrencilere Ait Demografik Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik yapılarına ait bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Demografik Bulgular.

Cinsiyeti	f	%	Sınıf Düzeyi	f	%
Kız	202	50,5	6.sınıf	154	38,5
Erkek	198	49,5	7.sınıf	121	30,3
Hane Halkı	f	%	8.sınıf	125	31,3
Anne,babave/veya kardeş	310	77,5	Kardeş sayısı	f	%
Anne,baba	11	2,8	1	17	4,3
Yalnız anne veya yalnız baba	2	,5	2	115	28,8
Anne,baba,kardeş ve yakın akraba(hala,dayı,amca)	15	3,8	3	145	36,3
Anne,baba,kardeş ve büyük anne/büyükbaba	28	7,0	4	71	17,8
Diğer	34	8,5	5 veya üstü	52	13,0
Anne öğrenim durumu	f	%	Baba öğrenim durumu	f	%
Okur-yazar değil	61	15,3	Okur-yazar değil	10	2,5
Okur-yazar	27	6,8	Okur-yazar	16	4,0
İlkokul mezunu	196	49,0	İlkokul mezunu	184	46,0
Ortaokul mezunu	65	16,3	Ortaokul mezunu	100	25,0
Lise mezunu	48	12,0	Lise mezunu	84	21,0
Üniversite mezunu	3	,8	Üniversite mezunu	6	1,5
Anne çalışma durumu			Baba çalışma durumu		
Çalışmıyor	71	17,8	Çalışmıyor	358	88,5
Çalışıyor	329	82,3	Çalışıyor	42	11,5
Anne meslek durumu			Baba meslek durumu		
İşçi	51	12,8	İşçi	199	49,8
Memur	2	,5	Memur	12	3,0
Esnaf	5	1,3	Esnaf	32	8,0
Serbest meslek	9	2,3	Çiftçi	4	1,0
Diğerleri	4	1,0	İşveren	7	1,8
Top.	71	17,8	Serbest meslek	81	20,3
			Diğerleri	23	5,8
Öğrencinin Çalışma Durumu			Kardeşlerin Çalışma Durumu		
Çalışmıyor	10	2,5	Çalışmıyor	60	15,0
Çalışıyor	390	97,5	Çalışıyor	340	85,0
			Toplam	400	100,0
Ailenin aylık gelir düzeyi (TL)					
Geliri-giderinden az	88	22,0			
Geliri-gideri eşit	280	70,0			
Geliri-giderinden fazla	32	8,0			
Toplam	400	100,0			

4.2. Öğrencilerin Şiddete Yönelik İfadeleri

4.2.1. Fiziksel Şiddete Maruz Kalma

Tablo 2, katılımcı öğrencilerin, evde ve okulda fiziksel şiddete maruz kalma durumlarına yönelik bulguları yansıtmaktadır.

Tablo 2. Fiziksel Şiddete Maruz Kalma Durumu

	İfade	Frekans	Yüzde
Aile İçinde	Evet	53	13,2
	Hayır	347	86,8
Okulda	Evet	88	22,0
	Hayır	312	78,0
Toplam		400	100,0

Tablo 2, araştırmaya katılan öğrencilerin evde ve okul ortamında fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışlara maruz kalıp-kalmadıklarını ortaya koymaktadır. Tablo 2 incelendiğinde, anketin uygulandığı 400 öğrencinin 88'i (%22,0) okul ortamında fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışlara maruz kaldıklarını, 312'si (%78) okul ortamında fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışlara maruz kalmadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, anketin uygulandığı 400 öğrencinin 53'ü (%13,2) aile içerisinde fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışlara maruz kaldıklarını, 347'si (%86,8) aile içerisinde fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışlara maruz kalmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 3, öğrencilere okul ortamında ve aile içinde fiziksel şiddet uygulayan kişilerin dağılımına yönelik bulguları yansıtmaktadır.

Tablo 3. Öğrencilere Fiziksel Şiddet Uygulayan Kişilerin Dağılımları

	Birey	Frekans	Yüzde
Aile İçinde	Baba	22	5,5
	Anne	19	4,8
	Kardeşler	12	3,0
	Top.	53	13,3
Okul Ortamında	Kayıp Veri	347	86,8
	Arkadaşlar	38	9,8
	Öğretmenler	36	9,3
	İdare	14	3,5
	Top.	88	22,5
Toplam	Kayıp Veri	312	77,5
	Toplam	400	100,0

Tablo 3 araştırmaya katılan öğrencilere okul ortamında fiziksel şiddet uygulayan kişileri ortaya koymaktadır. Tablo 3 incelendiğinde, anketin uygulandığı 400 öğrencinin 38'u (%9,8) arkadaşlarının, 36'si (%9,3) öğretmenlerinin, 14'ü (%3,5) idarenin okul ortamında şiddet davranışları uyguladığını ifade etmişlerdir. Okul ortamında fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışa maruz kalan 88 öğrencinin %43,3'ü arkadaşlarının, %41,1'i öğretmenlerinin, %15,6'sı idarecilerin fiziksel içerikli şiddet davranışları uyguladığını ifade etmiştir. Anketin uygulandığı 400 öğrencinin 22'si (%41,5) babalarının, 19'u (%35,8) annelerinin, 12'si (%22,6) kardeşlerinin aile içerisinde şiddet davranışları uyguladığını ifade etmişlerdir. Aile içerisinde fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışa maruz kalan 53 öğrencinin %41,5'i babalarının, %35,8'i annelerinin, %22,6'sı kardeşlerinin fiziksel içerikli şiddet davranışları uyguladığını ifade etmiştir.

Tablo 4, öğrencilere okul ortamında ve aile içinde fiziksel şiddet davranışlarının dağılımına yönelik bulguları yansıtmaktadır.

Tablo 4. Öğrencilere Uygulanan Fiziksel Şiddet Davranışlarının Dağılımı.

		Frekans	Yüzde
Aile İçi	Tokat atma	40	10,3
	Kulak çekme	11	2,8
	Saçını asılma	15	4,0
	Yumruk atma	2	,5
	Tekme atma	12	3,0
	Sopayla vurma	8	2,0
	Top.	88	22,5
	Kayıp Veri	310	77,5
	Top	400	100,0
	Okul Ortamı	Tokat atma	34
Kulak çekme		10	2,5
Saçını asılma		6	1,5
Tekme atma		1	,3
Sopayla vurma		2	,5
Top.		53	13,5
Kayıp Veri		347	86,5
Top.		400	100,0

Tablo 4 okul ortamında ve aile içinde fiziksel şiddet uygulanan öğrencilere ne tür fiziksel şiddet - uygulandığını ortaya koymaktadır. Tablo 4 incelendiğinde, katılımcı öğrencilerin 40'ı (%10,3) tokat atma, 11'i (%2,8) kulak çekme, 15'i (%4,0) saçını asılma, 2'i (%0,5) yumruk atma, 12'si (%3,0) tekme atma, 8'i (%2,0) sopayla vurma gibi fiziksel içerikli şiddet davranışlarına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Aile içerisinde fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışa maruz kalan 88 öğrencinin %45,6 tokat atma, %12,2 kulak çekme, %17,8 saçını asılma, %2,2 yumruk atma, %13,3 tekme atma, %8,9 sopayla vurma gibi fiziksel içerikli şiddet davranışlarına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin 34'ü (%8,8) tokat atma, 10'u (%2,5) kulak çekme, 6'sı (%1,5) saçını asılma, 1'i (%0,3) tekme atma, 2'si (%0,5) sopayla vurma gibi fiziksel içerikli şiddet davranışlarına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Aile içerisinde fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışa maruz kalan 53 öğrencinin %64,8 tokat atma, %18,5 kulak çekme, %11,1 saçını asılma, %1,9 tekme atma, %3,7 sopayla vurma gibi fiziksel içerikli şiddet davranışlarına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Tabloya göre okulda ve aile içinde en çok gösterilen fiziksel şiddet “tokat atma” davranışıdır.

4.2.2. Sözel Şiddete Maruz Kalma

Tablo 5, öğrencilere okul ortamında ve aile içinde sözel şiddete maruz kalma durumlarına yönelik bulguları yansıtmaktadır.

Tablo 5. Öğrencinin Sözel Şiddete Maruz Kalma Durumu

		Frekans	Yüzde
Aile İçinde	Evet	117	29,3
	Hayır	283	70,8
	Top.	400	100,0
Okul Ortamında	Evet	130	32,5
	Hayır	270	67,5
	Top.	400	100,0

Tablo 5 araştırmaya katılan öğrencilerin aile içerisinde ve okul ortamında sözel şiddet ögesi taşıyan davranışlara maruz kalıp-kalmadıklarını ortaya koymaktadır. Tablo 5'te, anketin uygulandığı 400 öğrencinin 117'si (%29,3) aile içerisinde sözel şiddet ögesi taşıyan davranışlara maruz kaldıklarını, 283'ü (%70,8) aile içerisinde sözel şiddet ögesi taşıyan davranışlara maruz kalmadıklarını, 130'u (%32,5) okul ortamında sözel şiddet ögesi taşıyan davranışlara maruz kaldıklarını, 270'i (%67,5) okul ortamında sözel şiddet ögesi taşıyan davranışlara maruz kalmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 6, öğrencilere okul ortamında ve aile içinde sözel şiddet uygulayan kişilerin dağılımına yönelik bulguları yansıtmaktadır.

Tablo 6. Öğrencilere Sözel Şiddet Uygulayan Kişilerin Dağılımı.

		Frekans	Yüzde
Aile İçinde	Baba	35	8,8
	Anne	51	13,0
	Kardeşler	31	7,8
	Toplam	117	29,5
	Kayıp Veri	283	70,5
Okul Ortamında	Arkadaşlar	71	17,8
	Öğretmenler	50	12,5
	İdare	8	2,0
	Hizmetliler	1	,3
	Geçerli Veri Top.	130	32,6
	Kayıp Veri	270	67,4
Toplam		400	100,0

Tablo 6 araştırmaya katılan öğrencilere aile içerisinde sözel şiddet uygulayan kişileri ortaya koymaktadır. Tablo 20 incelendiğinde, anketin uygulandığı 400 öğrencinin 35'i (%8,8) babalarının, 51'si (%13,0) annelerinin, 31'i (%7,8) kardeşlerinin aile içerisinde şiddet davranışları uyguladığını ifade etmişlerdir. Aile içerisinde sözel şiddet ögesi taşıyan davranışa maruz kalan 117 öğrencinin %29,7'si babalarının, %44,1'i annelerinin, %26,3'ü kardeşlerinin sözel içerikli şiddet davranışları uyguladığını ifade etmiştir. Anketin uygulandığı 400 öğrencinin 71'i (%17,8) arkadaşlarının, 50'si (%12,5) öğretmenlerinin, 8'i (%2,0) idarenin, 1'i (%0,3) hizmetlilerin okul ortamında sözel şiddet ögesi taşıyan davranışları uyguladığını ifade etmişlerdir. Okul ortamında fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışa maruz kalan 130 öğrencinin %54,6'sı arkadaşlarının, %38,5'i öğretmenlerinin, %6,2'si idarecilerin, %0,8'i hizmetlilerin sözel şiddet ögesi taşıyan davranışları uyguladığını ifade etmiştir. Burada dikkat çeken bir başka unsur ise okullarda hizmetlilerin fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışlar gerçekleştirirken, okul ortamında sözel şiddet ögesi taşıyan davranışlar

gerçekleştirmesidir. Bu hususta okul ortamında çalışan öğretmen ve idareci kadrosunun dışındaki çalışanlarında eğitilmesi gibi bir surum ortaya çıkmaktadır.

Tablo 7, öğrencilere okul ortamında ve aile içinde fiziksel şiddet davranışlarının dağılımına yönelik bulguları yansıtmaktadır.

Tablo 7. Öğrencilere Uygulanan Sözel Şiddet Davranışlarının Dağılımları.

		Frekans	Yüzde
Aile İçinde	Bağırma	90	22,5
	Hakaret etme	6	1,5
	Dalga geçme	7	1,8
	Küfür etme	8	2,0
	Lakap takma	5	1,5
	Argo sözler söyleme	1	,3
	Top.	117	29,5
	Kayıp Veri	283	70,5
	Toplam	400	100,0
Okul Ortamında	Bağırma	59	14,8
	Hakaret etme	10	2,5
	Dalga geçme	16	4,0
	Küfür etme	12	3,0
	Lakap takma	32	8,0
	Argo sözler söyleme	1	,3
	Top.	130	32,5
	Kayıp Veri	270	67,5
Toplam	400	100,0	

Tablo 7, sözel şiddet uygulanan öğrencilere aile içinde ve okul ortamında ne tür sözel şiddet uygulandığını ayrı ayrı ortaya koymaktadır. Tablo 7 incelendiğinde, anketin uygulandığı 400 öğrencinin 90'ı (%22,5) bağırma, 6'sı (%1,5) hakaret etme, 7'si (%1,8) dalga geçme, 8'i (%2,0) küfür etme, 5'i (%1,5) lakap takma, 1'i (%0,3) argo söz söyleme gibi fiziksel içerikli şiddet davranışlarına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Aile içerisinde fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışa maruz kalan 117 öğrencinin %76,3 bağırma, %5,1 hakaret etme, %5,9 dalga geçme, %6,8 küfür etme, %4,9 lakap takma, %0,8 argo söz söyleme gibi sözel içerikli şiddet davranışlarına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Anketin uygulandığı 400 öğrencinin 59'u (%14,8) bağırma, 10'i (%2,5) hakaret etme, 16'sı (%4,0) dalga geçme, 12'si (%3,0) küfür etme, 32'si (%8,0) lakap takma, 1'i (%0,3) argo sözler söyleme gibi sözel içerikli şiddet davranışlarına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Aile içerisinde fiziksel şiddet ögesi taşıyan davranışa maruz kalan 130 öğrencinin %45,4 bağırma, %7,7 hakaret etme, %12,3 dalga geçme, %9,2 küfür etme, %24,6 lakap takma, %0,8 argo sözler söyleme gibi sözel içerikli şiddet davranışlarına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Tablo 7'ye göre aile içinde ve okul ortamından en fazla sözel şiddet davranışı "bağırma" olarak belirlenmiştir.

4.3. Öğrencilerin Okul Ortamındaki Şiddete Yönelik İfadeleri

Katılımcı öğrencilerin, okul içinde öğrencilerin birbirine uyguladığı fiziksel ve sözel şiddete şahit olma durumlarına ait bulgular, Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8. Okulda Öğrencilerin Birbirine Şiddet Uygulamasına Şahit Olma Durumuna Ait Bulgular.

	Frekans	Yüzde
Evet	206	51,5
Hayır	194	48,5
Top.	400	100,0

Tablo 8 okul ortamında araştırmaya katılan öğrencilerin ifadesine göre kendisi dışındaki öğrencilerin birbirine fiziksel ve sözel şiddet ögesi taşıyan davranışların uygulanıp uygulanmadığını ortaya koymaktadır. Tablo 8 incelendiğinde, anketin uygulandığı 400 öğrencinin 206'sı (%51,5) okul ortamında diğer öğrencilere şiddet ögesi taşıyan davranışların gerçekleştiğini ifade ederken, 194'ü (%48,5) okul ortamında diğer öğrencilere şiddet ögesi taşıyan davranışların gerçekleşmediğini ifade etmiştir. Tablo 2, Tablo 5 ve Tablo 8 birlikte değerlendirildiğinde, okul ortamında öğrencilerin fiziksel (%22) ve sözel (%32,5) şiddete maruz kalmaya bile şahit olma oranının oldukça yüksek olduğunu (%51,5) göstermektedir. Bununla birlikte öğrenciler kendilerine uygulanan şiddeti açıkça ifade edemiyor da olabilir.

Tablo 9, araştırmaya katılan öğrencilerin şiddet uygulayan öğrencilere yönelik görüşlerini yansıtmaktadır.

Tablo 9. Öğrencilere Göre Şiddet Olaylarının Gerçekleşme Nedenleri

	Frekans	Yüzde
Kendini ispatlamak için	104	26,0
Kıskançlık yüzünden	59	14,8
Kız - erkek arkadaşlıklarından	27	6,8
Tv'den etkilenmek	59	14,8
Aile eğitiminin yetersizliğinden	91	22,8
Genel anlamda eğitim noksanlığından	60	15,0
Toplam	400	100,0

Tablo 9 araştırmaya katılan öğrencilerin şiddet olaylarını gerçekleştirme nedenlerini ortaya koymaktadır. Tablo 29 incelendiğinde, anketin uygulandığı 400 öğrencinin 104 (%26,0) kişinin cevapladığı “kendini ispatlamak” maddesi ilk sırada yer almıştır. 91 (%22,8) kişinin cevapladığı “aile eğitiminin yetersizliği” maddesi ikinci sırada, 60 (%15,0) kişinin cevapladığı “genel anlamda eğitim noksanlığı” maddesi üçüncü sırada, 59 (%14,8) kişinin cevapladığı “kıskançlık yüzünden” ve “Tv'den etkilenmek” maddeleri dördüncü sırada, 27 (%6,8) kişinin cevapladığı “kız erkek arkadaşlıklarından” maddesi beşinci sırada yer almıştır.

Tablo 10, araştırmaya katılan öğrencilerin okulda şiddet olaylarının gerçekleşme sebeplerine yönelik görüşlerini yansıtmaktadır.

Tablo 10. Öğrencilere Göre Okul Ortamında Şiddet Olaylarının Gerçekleşme Nedenleri

Şiddetin Nedeni	Frekans	Yüzde
Okulun kontrolü iyi yapılmadığından	24	6,0
Disiplin azlığından	65	16,3
Arkadaş ortamının düzensiz oluşu	141	35,3
Okul kurallarının olumsuz etkisi	20	5,0
Rehberlik hizmetlerinin yetersizliği	26	6,5
Okullardaki çetelerin etkisi	57	14,3
Öğrenci sayılarının fazlalığı	16	4,0
Öğretmenlerin şiddet uygulayarak örnek oluşturması	30	7,5
Sosyal etkinliklerin yetersizliği	21	5,3
Toplam	400	100,0

Tablo 10 araştırmaya katılan öğrencilerin okul ortamında şiddet olaylarının gerçekleşme nedenleri ortaya koymaktadır. Öğrencilerin ifadelerine göre; “arkadaş ortamının düzensizliği” ifadesi 141 (%35,3) ile ilk sırada, “disiplin azlığından” ifadesi 65 (%16,3) ile ikinci sırada, “okullardaki çetelerin etkisi” ifadesi 57 (%14,3) ile üçüncü sırada yer almıştır. Bu cevaplar okullardaki çete sorunun varlığına da işaret etmektedir. Son üç sırada ise 16 (%4,0) kişinin cevapladığı “Öğrenci sayılarının fazlalığı” maddesi dokuzuncu sırada, 20 (%5,0) kişinin cevapladığı “Okul kurallarının olumsuz etkisi” maddesi sekizinci sırada, 21 (%5,3) kişinin cevapladığı “Sosyal etkinliklerin yetersizliği” maddesi yedinci sırada yer almaktadır.

Tablo 11, araştırmaya katılan öğrencilerin okulda gerçekleşen şiddet olaylarına yönelik tutumlarını yansıtmaktadır.

Tablo 11. Öğrencilere Göre Şiddet Ögesi Taşıyan Davranışlara Karşı Tutumları

Tutum	Frekans	Yüzde
Hoşuma gitmeyen bir olay karşısında hemen sinirlenirim.	91	22,8
Doğru olduğuna inandığım konularda eleştirilmek beni sinirlendirir	38	9,5
Rahatsız olduğum durumlar karşısında sinirlendiğimde kendimi	23	5,8
Duygusal ya da fiziksel olarak rahatsız edildiğinde fiziksel	39	9,8
Sinirli olduğumda bir şeyleri kırma isteği duyuyorum	32	8,0
Arkadaşlarım, annem, babam vb. insanlarla çok sık tartışmaya giriyorum	11	2,8
Hak etmiş olanlara layık oldukları ceza verilmelidir	49	12,3
Eğer beğenmediğim bir şey olursa en yakınım ile bile tartışırım	9	2,3
Eğer saldırıya uğramışsam aradan geçen zamana bakmaksızın ay	18	4,5
Bazı insanlara karşı zor kullanılabileceğine inanıyorum.	3	,8
Bazı hallerde insanlara karşı zor kullanılabileceğime inanıyorum	12	3,0
Kavgaları seyretmek beni rahatsız ediyor	66	16,5
İnsanların benden korkması hoşuma gidiyor	9	2,3
Toplam	400	100,0

Tablo 11 araştırmaya katılan öğrencilerin şiddet davranışlarına karşı tutumlarını ortaya koymaktadır. Anketin uygulandığı 400 öğrencinin 91 (%22,8) kişinin cevapladığı “Hoşuma gitmeyen bir olay karşısında hemen sinirlenirim.” maddesi ilk sırada, 66 (%16,5) kişinin cevapladığı “Kavgaları seyretmek beni rahatsız ediyor” maddesi ikinci sırada, 49 (%12,3) kişinin cevapladığı “Hak etmiş olanlara layık oldukları ceza verilmelidir” maddesi de üçüncü sırada yer almıştır. Son üç sırada ise 3 (%0,8) kişinin cevapladığı “Bazı insanlara karşı zor

kullanılabileceğine inanıyorum” maddesi on üçüncü sırada, 9 (%2,3) kişinin cevapladığı “İnsanların benden korkması hoşuma gidiyor” ve “Eğer beğenmediğim bir şey olursa en yakınım ile bile tartışırım” maddeleri on ikinci sırada, 11 (%2,8) kişinin cevapladığı “Arkadaşlarım, annem, babam vb. insanlarla çok sık tartışmaya giriyorum” maddesi on birinci sırada yer almaktadır.

Tablo 12, araştırmaya katılan öğrencilerin okulda uyguladıkları şiddetin türü ve biçimine yönelik görüşlerini yansıtmaktadır.

Tablo 12. Öğrencilere Göre Şiddet Davranışları Gerçekleştirme Türleri

Kategori	Davranış	Frekans	Yüzde
Fiziksel Şiddet	Arkadaşlarımı iterim	60	15
	Arkadaşlarımın elbisesine ya da eşyasına zarar veririm	5	1,3
	Arkadaşlarımı çimdiklerim	31	7,8
	Arkadaşlarımı tekmelerim	18	4,5
	Arkadaşlarımı ısırırım	2	,5
	Arkadaşlarıma yumruk atarım	25	6,3
	Toplam	141	%21,9
Sözel Şiddet	Arkadaşlarıma küfür ederim	20	5,0
	Arkadaşlarımı sevmedikleri isimlerle çağırırım	71	17,8
	Arkadaşlarımla alay ederim	24	6,0
	Arkadaşlarım hakkında kötü söz söylerim	6	1,5
	Arkadaşlarımı tehdit ederim	15	3,8
	Arkadaşlarımı istemedikleri bir şeyi yapmaya zorlarım	10	2,5
	Arkadaşlarım hakkında sıraya ya da tahtaya rahatsız edici yazarım	9	2,3
	Arkadaşlarımı telefonda rahatsız ederim	3	,8
	Dersin işlenmesini engelleyecek davranışlarda bulunurum	13	3,3
	Toplam.	312	78,0
	Kayıp Veri	88	22,0
Toplam		400	100,0

Tablo 12 araştırmaya katılan öğrencilerin şiddet davranışları gerçekleştirme türleri ortaya koymaktadır. Anketin uygulandığı 400 öğrencinin 71 (%17,8) kişinin cevapladığı “Arkadaşlarımı sevmedikleri isimlerle çağırırım.” maddesi ilk sırada, 60 (%15,0) kişinin cevapladığı “Arkadaşlarımı iterim.” maddesi ikinci sırada, 31 (% 7,8) kişinin cevapladığı “Arkadaşlarımı çimdiklerim” maddesi de üçüncü sırada yer almıştır. Son üç sırada ise 2 (%0,5) kişinin cevapladığı “Arkadaşlarımı ısırırım” maddesi on beşinci sırada, 3 (%0,8) kişinin cevapladığı “Arkadaşlarımı telefonda rahatsız ederim” maddesi on dördüncü sırada, 5 (%1,3) kişinin cevapladığı “Arkadaşlarımın elbisesine ya da eşyasına zarar veririm” maddesi on üçüncü sırada yer almaktadır. Araştırmaya katılan 88 kişide herhangi bir şiddet ögesi taşıyan davranış gerçekleştirmediklerini ifade etmişlerdir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Şiddet ortamları ve şiddet olaylarının yaşanma düzeyi döneme bağlı olmak üzere değişmektedir. Bu nedenle özellikle yaşamı boyunca travmatik etkiler bırakabilen çocukluk döneminde çocukların maruz kaldığı şiddet ortamlarının belirlenmesi, çözüm geliştirmek açısından da önemlidir. Bu çalışma, 2007-2008 eğitim öğretim yılında, Kocaeli ili Gebze ilçesi Beylikbağı Mahallesinde bulunan 5 okulun 6, 7 ve 8. sınıflarda okuyan 400 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın temel amacı, öğrencilerin aile içinde ve okulda şiddete maruz kalma ya da şahit olma durumlarını ortaya koymak, maruz kalınan şiddetin türünü, uygulayan grupları ve öğrencilerin şiddetin nedenine yönelik görüşlerini ortaya koyabilmektir.

Bu amaçla gerçekleştirilen çalışma sonucunda öğrencilerin okulda, ev ortamına göre daha fazla fiziksel ve sözel şiddete maruz kaldıkları, aile içinde en fazla fiziksel şiddet uygulayan kişinin “baba” olduğu, en fazla sözel şiddet uygulayan kişinin ise “anne” olduğu, okulda en fazla fiziksel şiddet uygulayan kişinin çok yakın değerlerle “önce arkadaşlar ve sonra öğretmen” olduğu, en fazla sözel şiddet uygulayan grubun ise “arkadaşlar” olduğu ifade edilmiştir. Şiddet davranışları incelendiğinde; hem aile içinde hem de okulda en çok maruz kalınan fiziksel şiddet davranışı “tokat atma” en çok maruz kalınan sözel şiddet davranışı ise “bağırma” olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin yaklaşık yarısı (%51,5) okul çevresinde akran zorbalığına şahit olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilerin birbirine uyguladığı şiddetin sebebi olarak en fazla “kendini ispatlama” görüşü, okulda şiddet olaylarının gerçekleşme sebebi olarak ise “arkadaş ortamının düzensizliği” görüşü hakimdir. Öğrencilerin okulda gerçekleşen şiddetin nedenlerine yönelik en yüksek frekanslı görüşleri ise; kendi uyguladıkları şiddet davranışlarını fiziksel şiddet türünde “arkadaşlarımı iterim” ifadesi, sözel şiddet türünde “arkadaşlarımı sevmedikleri isimlerle çağırırım.” ifadesi, şiddet durumları karşısındaki tutumunu, “hoşuma gitmeyen bir olay karşısında hemen sinirlenirim” ifadesi olarak belirlenmiştir.

Tüm bu sonuçlar, evde başlayan şiddet davranışının, bir çarka dönüşerek okula yansıdığını ve yaygınlaşarak büyüdüğünü göstermektedir. Öğretmen ve idareci gibi rol model olması gereken personelin ise şiddet davranışı gösteriyor olması, akran zorbalığının da çoğalarak artmasına neden olmaktadır. Yapılan bu araştırma bir mahallede bir döneme ait durumu yansıtmaktadır. Bu çalışma farklı dönemlerde tekrar edilebilir ve bölgedeki şiddet durumunun değişimi incelenebilir. Aynı zamanda farklı bölgeler ve okul düzeylerinde incelenmesi de şiddet olaylarına yönelik farkındalığın ortaya çıkarılmasında önem taşımaktadır. Böylece okullarda şiddetin önemli bir parçası olan öğrencilerin birbirine uyguladığı şiddete yönelik durumun ortaya konması ve ihtiyaçların belirlenerek uygun çözüm yöntemlerinin geliştirmesi çalışmalarına ışık tutacaktır.

KAYNAKÇA

- Deveci, H.; Karadağ, R. & Yılmaz, F. (2006). “İlköğretim Çocuklarının Şiddet Algıları”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 20.07.2008 tarihinde www.esoster.org adresinden erişildi.
- İlkkaracan, P., Gülçür, L., & Arın, C., (1996). “Sıcak Yuva Masalı Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz”, İstanbul: Metis Yayınları.
- İnam, A. (2001). “Şiddeti Anlamak”, Bilim ve Teknik, (399):46-47.
- Koç, M. (2006). “Şiddetin Ortaya Çıkardığı Psikolojik Travmayla Baş Etmede Sporun İşlevselliği”, 1. Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu, 28-31 Mart, İstanbul.
- Onat, B. (2007). “İlköğretim Okulu İkinci Kademe Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ve Şiddet Davranışları Gösterme Şekilleri”, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Önder, O. (2005). “Eğitimde Şiddet; Van-Erçiş İlçesi ve Sivas Merkez İlçe Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Özgür, G.; Yörükoğlu, G. & Baysan Arabacı, L. (2011). “Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler”. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2):53-60.
- Ünal, G. (2005). “Aile içi şiddet”, *Aile ve Toplum Dergisi*, 7(2): - .
- Uysal, A. (2003). “Şiddet Karsıtı Programlı Eğitimin Öğrencilerin Çatısma Çözümler Siddet Egilimleri ve Davranışlarına Yansması”, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yapıcı, M. (2006). “İnsan ve Şiddet”, *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 6,(3): 1-3.